

VALAMI A PAPIROS ENYVEZÉSÉRŐL.

int köztudomású, a papiros legtöbb fajtáját enyvezni szokás, főképpen azért, hogy az egyes rostszálak le legyenek kötve, s így az írás könnyebben essék rajtuk. Éppen ezért a levélpapirosok és egyéb írásra is szolgáló papirosfélék rendszerint erősen vannak enyvezve, ellentétben a kizárólag nyomtatási célokra szolgáló papirosokkal, amelyeknél az erősebb enyvezettség okozta keménység megnehezítené a nyomtatást, s amelyeket ennél fogva vagy egészen enyvezetlen, vagy csak úgynevezett félig enyvezett állapotban szokott vásárolni a könyvnyomtató. Ujabbban a gyorsajtókon való nyomtatás általános elterjedése és a papiros nyirkosításának abbahagyása óta főképp félig enyvezett papirosokat használunk.

A merített papirost külsőleg enyvezik, még pedig úgy, hogy az egyes íveket állati enyvét tartalmazó vizen egyenkint keresztülhúzzák. Valódi merített papirost azonban ma már ritkán készítenek, s éppen ezért az enyvezésnek ez a módja is csak elvétve szokásos. A géppapiros enyvezése gyártás közben történik, úgy hogy az enyvezésre szolgáló anyagot a papirospéphez öntik.

A községesebb papirosok enyvezésére úgynevezett növényenyvet használnak. Ez elnevezés alatt többnyire gyantát kell értenünk, amelyhez gyakran még kénsavas agyagföldet is kevernek. Az enyvezésre szolgáló anyagok közt ezenkívül olykor hamuzsír, szódát, szappant, timsót, zselatint és keményítőt is találhatunk, amelyek némelyike kártékony hatással is lehet a papiros tartóságára és nyomtathatóságára. Különösen a timsóra nézve áll ez. Némely kémikus a papiros gyors sárgulásának okát is a növényi enyvezésben fő-fő szerepet játszó gyantának tulajdonítja, mások

azonban inkább a papiros-anyagba véletlenül belekeveredett vasrészecskéket okozzák érte. Annyi bizonyos, hogy az állati enyvvvel enyvezett papiros tartósabb az ugyanoly anyagból készült, de növényi enyvvvel impregnált papirosnál. A bankjegyek s állami értékpapirosok nyomtatására szánt legjobb minőségű papirosoknál ezért minden esetben kikötik az állati enyvvvel való enyvezést.

Az enyvezettség fokát úgy állapíthatjuk meg, hogy tintába mártott tollal vastag vonást húzunk végig rajta. Enyvezetlen papiroson rövid idő alatt széjjelfut a tinta; kevéssé enyvezetten talán nem fut ugyan széjjel, de a hátulsó lapjára mégis csak átverődik; jól enyvezetten sem az egyik, sem a másik jelenséget nem látjuk. Jól enyvezett papirosnak a szélét megnyálazva: lassan tűnik el róla a nedvesség; az enyvezetlen papiros mőhón issza be azt.

Hogy az enyvezéshez használt anyaghoz nem keverték-e timsót: könnyen megtudhatjuk. Egy rész lakmuszhoz öt rész vizet vegyítünk, az oldatot finom vásznon átszűrjük, s jól bedugaszolt üvegben tartjuk. Ha ebből az oldatból valami keveset a papirosra kenünk, s ez megvörösödik: biztos, hogy timsó avagy valami a papiros tartósságára okvetlenül káros sav van benne.

A helytelenül választott anyagokkal való meg az egyenetlen enyvezés a papirosnak nemcsak tartósságára, hanem nyomtathatóságára is hatással van. A túlságosan sok timsóval oldott gyantaszappan ahol nagyobb mennyiségben összeáll: ott a papiros csak nehezen szedi magára a festéket, s a gépmester sokszor minden igyekezete mellett is csak szürke nyomást érhet el.

